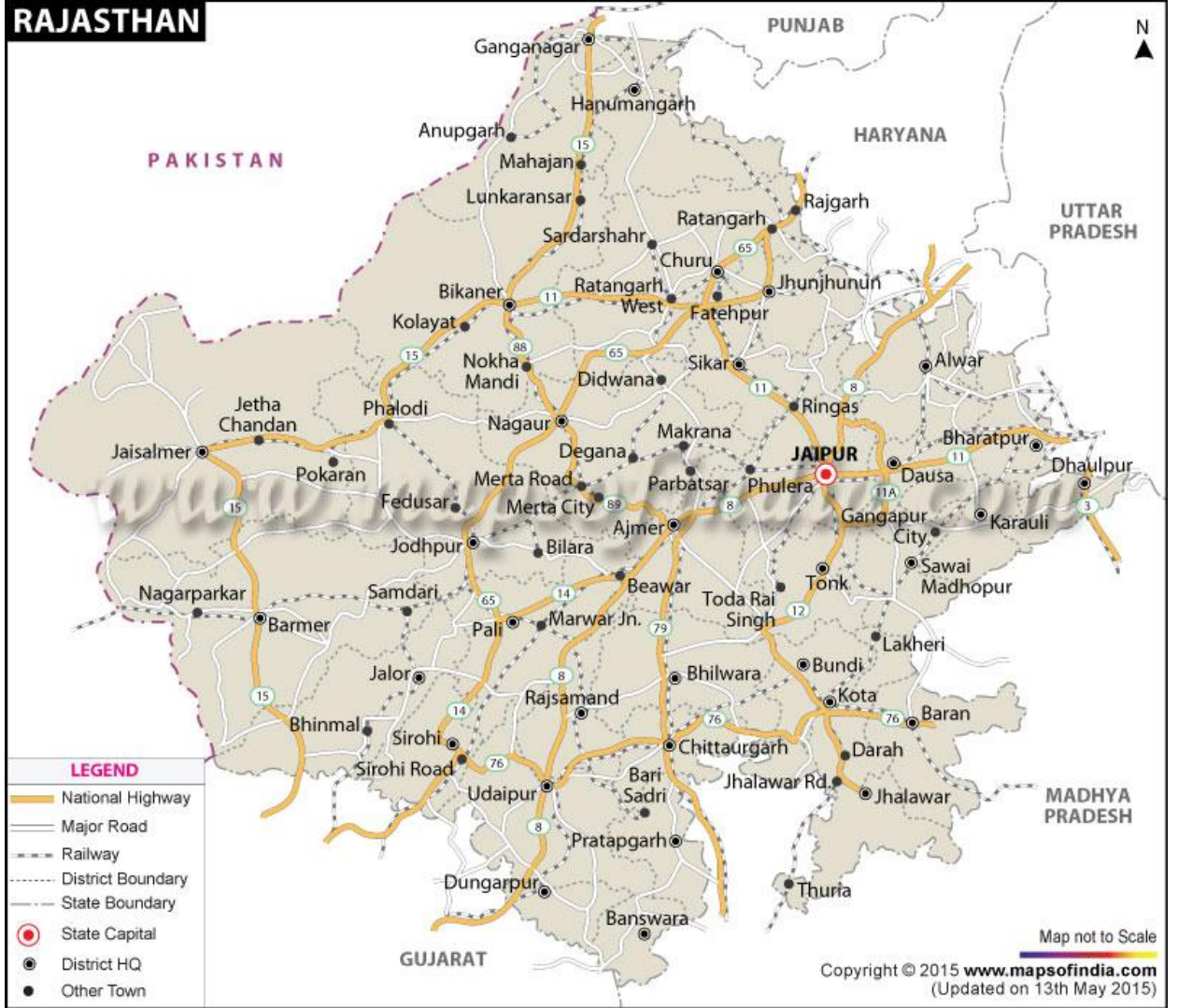

રાજસ્થાન

- ❖ સીમાઓ :-રાજસ્થાન રાજ્યની પશ્ચિમમાં પાકિસ્તાન, દક્ષિણ-પશ્ચિમમાં ગુજરાત, દક્ષિણ-પૂર્વમાં મધ્યપ્રદેશ, ઉત્તરમાં પંજાબ, ઉત્તર-પૂર્વમાં ઉત્તરપ્રદેશ અને હરિયાણા રાજ્યની સરહદો આવેલી છે.
- ❖ ક્ષેત્રફળ :- ૩,૪૨,૨૩૯ (ચો કિમી)
- ❖ દેશમાં સ્થાન :-
- ❖ સ્થાપના :- તા. ૧/૧૧/૧૯૫૬
- ❖ પાટનગર :- જયપુર
- ❖ હવાઈ મથક :- જયપુર, જોધપુર, ઉદયપુર અને કોટા

- ❖ રાજ્યપાલ :- કલ્યાણસિંહ
 - ❖ મુખ્યમંત્રી :- અશોક ગેહલોત (કોંગ્રેસ)
 - ❖ સ્પીકર :-
 - ❖ રાજભાષા :- રાજસ્થાની, હિન્દી
 - ❖ રાજ્ય પક્ષી :- ગ્રેટ બસ્ટાર્ડ
 - ❖ રાજ્ય પશુ :- ચિંકારા અને ઊંટ
 - ❖ રાજ્ય વૃક્ષ :- ખેજરી
 - ❖ રાજ્ય ફૂલ :- રોહીડા
 - ❖ રાજ્ય ફળ :-
 - ❖ રાજ્ય ગીત :-
 - ❖ રાજ્ય નૃત્ય :- ધૂમર , ચકરી,ગણગૌર
 - ❖ રાજ્ય રમત :- બાસ્કેટ બોલ
 - ❖ હાઈકોર્ટ :-જોધપુર (ખંડપીઠ-જયપુર)
 - ❖ કુલ વસ્તી :-૬,૮૫,૪૮,૪૩૭ (૨૦૧૧)
 - ❖ વસ્તી ક્રમ :-
 - ❖ વસ્તી ગીચતા :-૨૦૦
 - ❖ જાતિ પ્રમાણ :-૯૨૮
 - ❖ સાક્ષરતાનો દર :- ૬૭%
 - ❖ લોકસભાની સીટો :- ૨૫
 - ❖ વિધાનસભાની સીટો :- ૨૦૦
 - ❖ રાજ્યસભાની સીટો :- ૧૦
 - ❖ જીલ્લાની સંખ્યા :- ૩૩(સૌથી મોટો જીલ્લો જેસલમેર અને સૌથી નાનો જીલ્લો ધોલપુર છે)
 - ❖ તાલુકાની સંખ્યા :-
 - ❖ ગામડાઓ :-
 - ❖ મહાનગર :-જયપુર,જોધપુર,બિકાનેર, ઉદેપુર,જેસલમેર,બાડમેર
 - ❖ મુખ્ય પાક :-
 - ❖ મુખ્ય ઉદ્યોગ :-સિમેન્ટ ઉદ્યોગ (સવાઈ માધોપુર અને ચિત્તોડગઢ)
 - ❖ ખનીજ :-
- ⇒ યુરેનિયમ (બિસુનડીહ , ઉમરા)

- ⇒ થોરિયમ (ઉદયપુર),
- ⇒ તાંબુ (ખેત્રી)
- ⇒ ચાંદી (જાવર ક્ષેત્ર)
- ⇒ જસત (ઉદયપુર,અને ચિતોડગઢ)
- ⇒ એસ્બેસ્ટોસ (રાજસ્થાન ભારતનું સૌથી મોટું ઉત્પાદક રાજ્ય છે.)
- ⇒ સંગમરમર (રાજસ્થાન ભારતનું સૌથી મોટું ઉત્પાદક રાજ્ય છે.)
- ⇒ અબરખ (અજમેર)
- ⇒ ચિરોડી (દેશનો કુલ અનામત જથ્થાનો ૯૦% રાજસ્થાનમાં)
- ⇒ લિઝ્નાઇટ (બાડમેર)

- ❖ મુખ્ય નદીઓ :- ચંબલ,બનાસ,લુણી, પાર્વતી,બાણ ગંગા, ખારી,મહી, કોઠારી,સાબરમતી,બેડચ
- ❖ પર્વતો :- અરવલ્લી, તારાગઢ, આબુ અને અચલગઢ
- ❖ કુદરતી સરોવર :- ઢેબર , પુષ્કર અને સાંભર
- ❖ અભ્યારણ્ય :- સારિસ્કા અભ્યારણ્ય અને રણથંભોર અભ્યારણ્ય
- ❖ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન :- કેવલાદેવ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (ભરતપુર)પક્ષીવિહાર, સવાઈ માધોપુર (ટાઇગર રીઝર્વ)
- ❖ ગિરિમથક :- માઉન્ટ આબુ
- ❖ પરિયોજનાઓ :- ભાખરા નાંગલ પરિયોજના (સતલજ નદી),ઇન્દિરા ગાંધી પરિયોજના (સતલજ અને વ્યાસ),ચંબલ પરિયોજના (ચંબલ)
- ❖ જળાશય ડેમ :- પોગ (બિયાસ)
- ❖ જળ વિદ્યુત યોજના :-રાણા પ્રતાપ સાગર યોજના, જવાહર સાગર યોજના
- ❖ ગેસ વિદ્યુત પરિયોજના :- અત્રા
- ❖ જોવાલાયક સ્થળો :- આબુ, ઉદયપુર, અજમેર, જેસલમેર,હવા મહેલ, જંતર મંતર વેધશાળા,ચંદ્રમહાલ,નગર મહેલ, મુબારકમહાલ(જયપુર),નાથદ્વારા, જંતરમંતર વેધશાળા (જયપુર),ચિતોડગઢ,ચિતોડગઢ, પુષ્કર, એકલિંગજી, સુન્ધામાતા,નાથદ્વારા
- ❖ મહત્વની યોજનાઓ :-
- ❖ વિશેષ માહિતી :-
 - ઉદયપુર રાજસ્થાનનું ઐતિહાસિક શહેર છે તે રાજસ્થાનનું વેનિસ' કે ' સરોવરોનું શહેર' તરીકે ઓળખાય છે.
 - ખેત્રીમાં તાંબાની ખાણો આવેલી છે.

- પોખરણ ખાતે ભારતે પ્રથમ અણુવિસ્ફોટ ૧૯૪૭માં કર્યો હતો ત્યારપછી ૧૯૯૮માં પાંચ અણુવિસ્ફોટ કર્યા હતા.
- જેસલમેર સોનેરી નગરી સ્થાપત્ય અને શિલ્પોથી ભરપુર હવેલીઓ અને ઝરૂખો આવેલા છે.

gnanbhandar.com